

7

Welvaart en
gerechtigheid
voor allen

de economie

“Ook in het sociaaleconomische leven dienen de waarde van de menselijke persoon, zijn onverkorte roeping en het welzijn van de gehele maatschappij gehonoreerd en bevorderd te worden. Want de mens is de ontwerper, het centrum en het doel van het gehele sociaaleconomische leven.”

2e Vaticaans Concilie

Gaudium et Spes 63

Economische activiteit is zo oud als onze beschaving. Iedere persoon heeft materiële noden zoals voedsel, een dak boven het hoofd en kleding. Er zijn maar weinig mensen die helemaal alleen in hun levensonderhoud kunnen voorzien. De meerderheid is aangewezen op één of ander economisch systeem om te verkrijgen wat ze nodig hebben. Of we nu goederen krijgen door er geld voor te betalen, of via ruilhandel van producten of diensten, we zijn met z'n allen onderdeel van een uitgebreid economisch systeem. Idealiter biedt dat systeem personen de kans om anderen iets aan te bieden om datgene te verkrijgen wat ze verder nodig hebben. In de loop van de geschiedenis heeft het economische leven vele vormen aangenomen. Zelfs nu nog zijn er wereldwijd vele verschillende soorten economieën. De Kerk kijkt naar het economische leven, omdat het daarbij niet alleen maar gaat om goederen en diensten. Het gaat vooral om de menselijke persoon.

Lees de DOCAT nummers 158-170.

Wat zegt de DOCAT?

- 1 Wat is het doel van economische activiteit?
- 2 Wat is een markteconomie? Wat is voor dit type economie nodig om ethisch aanvaardbaar te zijn?
- 3 Wat bedoelen we met "ontwikkeling"?
- 4 Welke economische activiteit wordt door de Kerk ondersteund?
- 5 Welke armoede is altijd slecht? Welke soort armoede kan tot iets goeds leiden?

Wat zegt de Bijbel?

- 1 Lees de parabel van de talenten in Mattheüs 25, 14-30. Wat zegt deze

parabel ons over wat we zouden moeten doen met de hulpbronnen die tot onze beschikking staan?

- 2 Lees de parabel van de rijke dwaas in Lucas 12, 16-21. Wat zegt deze parabel over ons als we zekerheid en een goede toekomst zoeken in het bezit van materiële goederen? Waarop moeten we dan wel onze aandacht richten volgens Lucas 12, 32-34?
- 3 Wat zegt Jezus in Mattheüs 6, 25-34 over onze zorgen? Wat zegt de apostel Paulus over onze zorgen in Filippiëzen 4, 6-7? Wat is volgens jou het verschil tussen je zorgen maken over je toekomst en vooruit plannen?

Actie

- 1 Bid deze week elke dag het Onze Vader en focus op de woorden "Geef ons heden ons dagelijks brood." Vraag God om alles wat je echt nodig hebt en dank Hem voor al het goede, materieel of geestelijk, dat Hij je geeft.
- 2 Leer Filippiëzen 4, 6 uit je hoofd.
- 3 Maak een lijst van je top 10 "schaten". Wat is het meest belangrijk in je leven (mensen, dingen, ideeën etc.)? Welke zijn de aardse schatten, en welke de hemelse?

Gesprek

- 1 Hoe hangen economie en ethiek samen? Waarom is iets dat moreel slecht is ook economisch verkeerd? En waarom is iets dat niet economisch is ook ethisch niet juist?
- 2 Hoe zou jij "consumentisme" omschrijven? Ben jij het ermee eens dat consumentisme, in zekere zin, mensen armer maakt? Waarom wel of waarom niet?
- 3 Wat betekent het om schatten te verzamelen in de hemel? Is dat wel of niet verenigbaar met het verzamelen van aardse schatten? Waarom?

Reflectie

Sommige mensen geloven dat écht geloof in God wordt beloond met materiële voorspoed en dat gezondheid en rijkdom een teken zijn van de gunst van God. Dit zogenaamde "welvaartsevangelie" focust op de rijkdommen van deze wereld. Maar de Kerk herinnert ons eraan dat Jezus ons allereerst oproept om geen rijkdommen op aarde te vergaren, maar te zoeken naar God en zijn Koninkrijk. Geld en goederen zijn goede dingen, maar ze zijn niet het hoogste goed.

Mannen en vrouwen met een roeping tot het religieuze leven beantwoorden hun roeping met een mooie, radicale gelofte van armoede. Deze gelofte wil niet zeggen dat ze onder de armoedegrens willen leven, maar dat ze afstand doen van persoonlijk bezit. Zij leven een leven dat gebaseerd is op Handelingen 2, 44: "Allen die het geloof hadden aangenomen waren eensgezind en bezaten

alles gemeenschappelijk." Zo geven ze een voorbeeld van hoe het is om op de eerste plaats Gods Koninkrijk te zoeken en schatten in de hemel te verzamelen. Afstand doen van al je privébezit is niet echt praktisch voor de meeste leken gelovigen. Maar we zijn allen geroepen om onze schatten in de hemel te verzamelen en niet op aarde. Opletten dat we niet te zeer gehecht raken aan materiële goederen, is een belangrijke eerste stap.

- 1 Wat leidt jou af van het zoeken van God en zijn Koninkrijk? Waarom?
- 2 Wat is volgens jou een gezonde gehechtheid aan bezittingen? Hoe gehecht ben jij zelf aan jouw bezittingen?
- 3 Noem één ding dat jij kunt doen om God en zijn Koninkrijk op de eerste plaats te zetten in je leven.

Het evangelie van Marcus vertelt over een arme weduwe die haar offergave naar de tempel bracht. Ook al schonk ze slechts twee schamele muntjes, volgens Jezus gaf ze meer dan alle rijke mensen die vanuit hun overvloed in de offerkist werpen, omdat zij alles gaf waarvan ze moest leven (Marcus 12, 41-44). De geest van haar offergave was belangrijker dan de hoeveelheid. Zo moeten ook economische systemen beoordeeld worden naar de geest ervan, dat wil zeggen: hoe ze kijken naar de menselijke persoon, en niet vanuit hun belofte van winst.

We denken gemakkelijk aan economie in termen van getallen: winst en verlies, productiecapaciteit, vraag en aanbod etc. Maar een economisch systeem dat iets anders dan de waardigheid van de menselijke persoon op de eerste plaats laat komen, is fundamenteel onethisch. Daarom mogen we economie nooit beschouwen als slechts iets van getallen.

Actie

- 1 Doe deze week extra je best om als je deelneemt aan het economisch leven de waardigheid van de ander te respecteren: vraag de man en vrouw aan de kassa hoe hun dag is, bedank het personeel in de winkel, geef de ober een compliment etc.

- 2 Ga na hoe jij soberder kunt leven en maak een keuze voor een concrete actie die jij kunt nemen.

Lees de DOCAT nummers 171-181.

Gesprek

Wat zegt de DOCAT?

- 1 Welke vorm van kapitalisme is verenigbaar met de menselijke waardigheid? Welke vorm niet?
- 2 Wat is een "vrije markt"?
- 3 Welke vorm van concurrentie is goed? Welke vorm van concurrentie is een zonde tegen de naastenliefde?

1 Wat is volgens jou de relatie tussen materiële vooruitgang en het Koninkrijk van God? Waarom?

2 Er bestaat geen "christelijk model van de economie" (nummer 172). Maar kun je aangeven welke elementen van economische modellen wel verenigbaar zijn met de boodschap van het evangelie, en welke niet?

3 Hoe zien volgens jou rechtvaardigheid en naastenliefde er concreet uit in het economische leven? Op welke manier zijn ze ethisch en goed voor de economie?

Wat zegt de Bijbel?

- 1 Lees Mattheüs 6, 24. Wat wil het zeggen om de mammon (geld) te dienen? Waarom kun je niet tegelijkertijd God en de mammon dienen?
- 2 Wat zegt Jezus over zichzelf en zijn Koninkrijk in Johannes 18, 36? Wat betekent dat voor ons wanneer we zijn Koninkrijk willen zoeken?

Reflectie

"Zalig gij die arm zijt, want aan u behoort het Rijk Gods... Maar wee u, rijken, want wat u vertroost, hebt ge al ontvangen" (Lucas 6, 20b.24). Met deze boodschap van Jezus zou je al snel kunnen concluderen dat rijkdom objectief gezien slecht is. Op een andere plaats zegt Jezus zelfs: "Voor een kameel is het gemakkelijker door het oog van een naald te gaan, dan voor een rijke in het Koninkrijk Gods te komen" (Marcus 10, 25). Maar geld is niet het probleem. De verkeerde prioriteiten hebben wel. Winst, privé-eigendom en competitie zijn niet inherent slecht. Maar als we ze belangrijker vinden dan de liefde voor God en de naaste, hebben we een

serieus probleem. Geld op zich verhindert ons niet om het eeuwige leven te verkrijgen, maar hebzucht en egoïsme wel. Het beoefenen van matigheid, liefde voor de naaste en rechtvaardigheid helpt ons om onze prioriteiten goed te blijven stellen als het op geld aankomt.

- 1 Voel jij wel eens de verleidingen van hebzucht en egoïsme? Denk je dat deze verleidingen te maken hebben met jouw welvaart en rijkdom? Waarom wel of waarom niet?
- 2 Hoe kan het beoefenen van soberheid ons beschermen tegen een te grote liefde voor geld?

In 1 Timotheüs 6, 10 waarschuwt de apostel Paulus zijn jonge leerling Timotheüs dat “de geldzucht de wortel is van alle kwaad”. Hebzucht is een serieus probleem. Het zorgt er volgens Paulus zelfs voor dat sommigen het geloof de rug toekeren. Het is ook niet verwonderlijk dat mensen met een afkeer van hebzucht het tegenovergestelde doen en menen dat geld op zich een kwaad is. De sociale leer van de Kerk helpt ons om het juiste perspectief te houden. Geld is niet goed of slecht, maar wat we ermee doen (en wat we geld met onszelf laten doen) kan goed of slecht zijn.

Gesprek

Lees de DOCAT nummers 182-192.

Wat zegt de DOCAT?

- 1 Wat is de belangrijkste taak van de staat in de economie?
- 2 Hoe ziet rechtvaardigheid er in het economische leven uit?
- 3 Wat hebben mensen behalve economische groei ook en vooral nodig?

Wat zegt de Bijbel?

- 1 Wat zegt Spreuken 16, 8 over de prioriteiten bij het zaken doen?
- 2 Lees Psalm 112, 5-6. Welke beloning wordt er in het vooruitzicht gesteld voor de man of vrouw die goed en gul zaken doet met anderen?

- 1 Wat zijn voors en tegens van een overheid die de economie volledig controleert? En wat zijn voors en tegens van een economie die volledig onafhankelijk is van de overheid?

- 2 Waarom denk je dat de sociale leer van de Kerk het midden houdt tussen een overheid die de economie volledig controleert en een economie die volledig onafhankelijk is?

- 3 Wat zijn de waarden en de kenmerken van een goed bedrijf? Ken jij zo'n bedrijf?

Actie

- 1 Lees het verhaal van de bekering van Lydia in Handelingen 16, 11-15.
- 2 Geef de volgende keer dat je naar de heilige Mis gaat iets extra's bij de offerande/collecte.

Reflectie

In Handelingen 16, 11-15 staat een voorbeeld van het goede dat iemand met zijn bedrijf kan doen. Als Paulus, Silas, Timotheüs en Lucas zijn aangekomen in Filippi ontmoeten zij daar een zakenvrouw die Lydia heet. Lydia was een vrouw “die purperen stoffen verkocht” (Handelingen 16, 14), een zeer winstgevende handel in de oudheid. Ze hoort het evangelie en laat zichzelf en haar huisgenoten direct daarna dopen. Door haar rijkdom en aanzien in de samenleving kan zij Paulus en zijn metgezellen enorm helpen. Ze mogen in haar huis verblijven zolang ze in Filippi zijn. En Lydia en de andere gelovigen in Filippi geven financiële ondersteuning aan Paulus en zijn metgezellen, ook als ze Filippi hebben verlaten om

het evangelie elders te verkondigen. De christenen in Filippi ontmoetten elkaar in het huis van Lydia voor gebed en lofprijzing. Zo werd haar huis de eerste christelijke kerk in Europa. Lydia zet haar economische succes in ten dienste van Christus en zijn Kerk, en wij zijn uitgenodigd om dat ook te doen.

- 1 Heb je een baan? Doe je vrijwilligerswerk? Hoe helpt dat jou om een betere christen te worden?
- 2 Lydia's zakelijke succes stelde haar in de gelegenheid om mee te helpen om het evangelie te verkondigen. Hoe kun jij helpen (met je geld, je tijd, je netwerk etc.) om het evangelie te verkondigen?